

Till
Kulturdepartementet

Datum
2022-10-19

Ert diarienummer
Ku2022/ 01317

Diarienummer
KS 2022-00574

Yttrande över Kulturdepartementets remiss av betänkandet av kommittén Demokratin 100 år – samling för en stark demokrati (SOU 2022:28)

Sammanfattande inställning

Kungsbacka kommun välkomnar kommitténs arbete med att stärka demokratin. Kommunen anser att flertalet av kommitténs förslag är intressanta och relevanta men att kommittén i allt för hög utsträckning valt att fokusera på den statliga förvaltningens arbete med demokratifrågorna och därmed förbisett kommunernas och regionernas viktiga roll i detta arbete.

Kommitténs förslag behandlas i sak var för sig eller tillsammans under kommunens inställning i detalj.

Kommunens inställning i detalj

Förslag 1 och 2 – Införandet en nationell demokratifunktion inom en befintlig myndighet

Förslaget om införande av en nationell demokratifunktion inom en befintlig myndighet med uppdrag att bland annat öka kunskaperna om demokratin, utgöra kunskapsstöd kring metoder för att öka deltagandet och delaktigheten i demokratin ser Kungsbacka kommun som ett intressant förslag men möjligtvis inte rätt väg att gå om avsikten är att få genomslag hos den breda allmänheten. Kommittén anger själv i sitt betänkande att demokratin kan betraktas som en tvärspektoriell fråga, vilket talar emot att den blir en enskild myndighets uppgift.

Kungsbacka kommun anser att i stället för att införa en nationell demokratifunktion inom en befintlig myndighet borde regeringen arbeta för att det införs en demokratidag eller en demokrativecka. Detta årliga inslag skulle kunna bli ett komplement till de allmänna val som i dagsläget, vart fjärde år, är ett av de få tillfällen då demokratifrågorna uppmärksammas. En demokratidag eller en demokrativecka skulle, likt krisberedskapsveckan, ytterligare kunna lyfta demokratifrågorna hos de aktörer som befinner sig närmast medborgarna, det vill säga kommunerna, och det skulle kunna medföra den vitalisering av demokratin som lagstiftaren så länge eftersträvat.

För att detta årliga inslag ska kunna genomföras av samtliga kommuner menar Kungsbacka kommun att staten, precis som inför krisberedskapsveckan, behöver avsätta statsbidrag så att alla kommuner, oavsett ekonomisk situation, har möjlighet att genomföra aktiviteter som långsiktigt stärker demokratin.

Förslag 3 – Uppdrag till länsstyrelserna om ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag

Kommitténs förslag om att ge länsstyrelserna ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag att stödja utvecklingen av ett kunskapsbaserat lokalt och regionalt demokratifrämjande arbete ser Kungsbacka kommun som ett steg i rätt riktning för att stärka demokratin. Kommittén framhåller i betänkandet att länsstyrelsernas placering möjliggör att nationella demokratiseringar på ett mer effektivt sätt kan nå ut till allmänheten i hela landet.

Kungsbacka kommun anser att uppdraget till länsstyrelserna snarare ska vara ett samordningsuppdrag för dessa frågor. Detta mot bakgrund av att länsstyrelsernas demokratiuppdrag i dag i stort endast innefattar vissa delar i genomförandet av de allmänna valen och att de, ställt i relation till kommunerna, befinner sig relativt för långt ifrån allmänheten. Kommunerna arbetar däremot redan i dag med eller i angränsning till de frågor som kommittén lyfter fram och kommer genom sin geografiska placering och de uppdrag som redan vilar på kommunerna i direkt kontakt med allmänheten i mycket högre utsträckning än vad länsstyrelserna gör.

Om lagstiftaren verkligen avser att få genomslag för denna satsning bör kommunerna och regionerna inkluderas i uppdraget och lämnas möjlighet att bidra med underlag till länsstyrelsernas analyser och informationsmaterial. Det skulle ge ett bättre beslutsunderlag då det skulle fånga in fler variabler än de som länsstyrelserna ensamt förfogar över. Samtidigt vill Kungsbacka kommun framhålla att till följd av kommunernas skillnader i ekonomiska förutsättningar och geografisk utbredning bör länsstyrelserna ha det övergripande ansvaret för samordningsuppdraget samtidigt som kommuner och regioner lämnas möjlighet att bidra i den utsträckning de anser att verksamheten tillåter.

Förslag 4 och 5 – Stärka demokratiuppdraget i befintlig lagstiftning

Att stärka demokratiuppdraget i befintlig lagstiftning ser Kungsbacka kommun som ett bra förslag. Det kommer möjligtvis inte få någon direkt påverkan på demokratin men det medför en symbolisk dimension och det lyfter upp demokratifrågorna och demokratiuppdraget på dagordningen inom statsförvaltningen.

Förslag 6 – Pilotprojekt för fem till åtta myndigheter att ta fram metoder som ska bidra till att ett demokratiperspektiv beaktas i större utsträckning och integreras i den ordinarie verksamheten

Ett pilotprojekt för att få fram metoder som bidrar till att demokratiperspektivet beaktas i större utsträckning och integreras i myndigheternas ordinarie verksamhet välkomnas av Kungsbacka kommun. Då kommittén anger i sitt betänkande att myndigheter med breda kontaktytor till stora delar av befolkningen bör ingå bör också en avvägning göras om att också inkludera kommuner, regioner och länsstyrelser i pilotprojektet. Detta mot bakgrund av att kommittén själv framhållit olika aktörers deltagande i den genomförda demokratiseringen som en framgångsfaktor. Likt kommitténs arbete under åren 2018–2021 skulle ett pilotprojekt genom att bygga på intresse och frivillighet också kunna inkludera andra aktörer som bidrar med andra perspektiv än de som statliga myndigheter kan bidra med.

Förslag 7 – Redovisning av konsekvenser för demokratin i statliga utredning

Kungsbacka kommun instämmer i kommitténs förslag att konsekvenser för demokratin bör framgå i utrednings- och kommittéförslag. Kommunen anser att det bör vara lika självklart att redovisa konsekvenserna av olika lagförslags inverkan på grundläggande fri- och rättigheter, demokratins funktionssätt och människors möjligheter att delta i demokratin och att utöva inflytande över det politiska beslutsfattandet som det är att redovisa de ekonomiska konsekvenserna av olika förslag.

Förslag 8 – Den digitala plattformen Demokrati 100 år permanentas

Att den digitala plattformen Demokrati 100 år, som under kommitténs arbete blivit en kunskapsbas för bland annat skolväsendet, ska permanentas och breddas till att inte enbart fokusera på hundraårsjubileet, anser kommunen är bra.

Kommitténs rekommendationer

Förtydliga skolans demokratiuppdrag

Kungsbacka kommun anser att det är ett bra förslag att ge Skolverket i uppdrag att förtydliga skolans demokratiuppdrag. Att Skolverket utformar rekommendationer, allmänna råd och inspirationsmaterial ser kommunen som en fördel eftersom det då kommer finnas ett gemensamt material att utgå ifrån. Detta underlättar lärarnas arbete då det kan vara svårt att kvalitetssäkra material från olika aktörer. Kommunen ser även att det bidrar till likvärdigheten i skolan.

Kungsbacka kommun menar också att uppdraget till Skolinspektionen att genomföra kvalitetsgranskningar av grundskolornas respektive gymnasieskolornas arbete med demokrati är bra. Kommunens erfarenheter av tidigare kvalitetsgranskningar är att de rekommendationer som blir resultatet av granskningarna kan vara till hjälp för enheterna/skolorna eller huvudmannen för att utveckla området.

Avslutningsvis välkomnar kommunen uppdraget till Skolverket att genomföra en utvärdering av konsekvenserna av bestämmelsen om politiska partiers närvaro i skolan och hur den har påverkat skolornas demokratiarbete och elevernas möjlighet till likvärdig utbildning. Det skulle kunna bidra till förtydliganden kring hanteringen av de politiska partiernas närvaro i skolorna.

Kungsbacka kommun

Lisa Andersson
Kommunstyrelsens ordförande

Patrik Johansson
Kommunsekreterare